

Moraali on kehittynyt ihmiselle evoluutioprosessin kautta

(Helsingin Sanomat 18.12.2000)

”On olemassa paljon moraalisääntöjä, joista käytännössä kaikki maailman ihmiset ovat yhtä mieltä.”

Tapio Ahokallio (HS Mielipide 16.12.) kirjoitti, että ihminen voi muodostaa käsityksen oikeasta ja väärästä ainoastaan uskonnollisten argumenttien pohjalta. Tämä usein esitetty ajatus ei ole sopusoinnussa ihmisten käyttäytymisestä tehtyjen havaintojen kanssa.

Ei nimittäin ole olemassa mitään sellaisia kaikille uskonnoille yhteisiä moraalikäsitteitä, joita ateistit eivät jakaisi. Sen sijaan on olemassa paljon moraalisääntöjä, joista käytännössä kaikki maailman ihmiset ovat yhtä mieltä täysin riippumatta siitä, harjoittaako tällaisen moraalisen mielipiteen esittäjä jotain uskontoa tai ei.

Kultainen sääntö ja suomalaisen Edvard Westermarckin maailmankuulu havainto inestien pitämisestä moraalittomana ovat tällaisesta esimerkkejä. Lisää löytyy esim. Harvardin yliopiston kognitiivisen evoluution tutkimusryhmän töistä.

Moraali on meille kehittynyt aivan saman evoluutioprosessin kautta kuin kaikki muutkin ominaisuutemme paljaasta ihosta nauruun ja puhetaitoon asti. Moraali ei ole lähtöisin jonkin jumalolennon oikusta, vaan meillä kaikilla on myötäsytymisestä eräänlainen moraalialue - voihan sitä omaksitunnoksikin kutsua - joka kertoo eron oikean ja väärän välillä.

Moraaliaisti ei tietenkään ole erehtymätön tai toimi aina täysin johdonmukaisesti. Silti uskallan väittää, että esimerkiksi kaikki tämän lehden lukijat jakavat käsitykseni, että olisi moraalisesti oikein, jos kaikki ihmiset voisivat elää hyvän ja onnellisen elämän.

Tämän kaikkien jakaman moraalisesti perustellun päämäärän saavuttamiseksi tarvitaan rationaalista ajattelua ja päätöksiä, jotka perustuvat havaintoihin todellisista asioiden syy- ja seuraussuhteista.

Uskonnollisin argumentein ei asioita voi viedä eteenpäin sen enempää moraalissa kuin muussakaan reaali maailman kysymyksessä, koska se sitten vaikka piparkakun leivontaa tai ilmastonmuutoksen torjuntaa.

Kalle Ruokolainen

biologi
Turku